

Zoonlief

Een bundel stukjes in het kader van
de Landelijke Actieweek Thuiszitters

Hartger Wassink

juni 2018

© 2018 Hartger Wassink

Dit werk mag worden gedeeld voor niet-commerciële doeleinden, zolang het intact blijft, en de originele bron wordt vermeld.

www.hartgerwassink.nl

Voorwoord

Ik vind het erg leuk dat mijn vader dit boekje heeft gemaakt en ik heb het moeilijk op school gehad en thuis en daar heeft hij me goed bij geholpen en nu een boekje van gemaakt over hoe alles ging. Daarnaast wil ik Mama en mijn zussen bedanken voor de hulp.

De thuiszitter

‘Doe je hem de groetjes?’ Zojuist had ik opgehangen na het laatste telefoongesprek met de mentor van onze zoon. Haar laatste zin echode nog na in mijn hoofd.

In het telefoongesprek had ze uitgelegd dat het echt niet meer ging. Er was een grens bereikt en ze had hem niets meer te bieden. Hij moest zelf maar weten of hij nog wilde komen. Ik had toen gezegd dat hij in dat geval niet meer kwam. Zij was de laatste in wie hij nog een beetje vertrouwen had, bij wie hij zich tenminste nog even veilig terug kon trekken als het nodig was. Als dat niet meer kon, dan leek het me, gezien alle akkefietjes en conflicten die zoonlief al gehad had, verstandiger om hem dat niet aan te doen.

Het besef daagde langzaam, maar ik kon het maar moeilijk accepteren. Onze zoon was een thuiszitter geworden.

De afgelopen jaren zijn we intensief bezig geweest met onze zoon en zijn schoolloopbaan. Ergens in die periode ben ik stukjes gaan schrijven op Facebook. Om de emoties van me af te schrijven en om mijn gedachten op een rijtje te zetten. Over het waarom van die stukjes schreef ik onderstaand stukje, dat toevallig ook het laatste stukje was dat ik op Facebook zette.

“Er werd me wat gevraagd over die stukjes over 'zoonlief', waarom ik die schrijf en of hij dat goed vindt.

Ik laat alle stukjes aan hem lezen, of hij het goed vindt.

Anders pas ik het aan of plaats ik het niet.

Eigenlijk hou ik niet van 'sharenting'. Toch doe ik dit, omdat ik iets wil laten zien van de complexiteit van het opvoeden van onze zoon. Van een afstand wordt er makkelijk over geoordeeld, deed ik ook vroeger. Maar in de praktijk is het zo'n complex geheel van factoren...

En er zijn geen simpele oplossingen, terwijl je wel moet handelen. Want niets doen is ook handelen. De tijd gaat door en een kind ontwikkelt zich steeds verder. Dat vind ik het lastigste: je weet nooit of je het goede doet, maar je moet iets doen.

Nou ja, iets van die complexiteit wil ik laten zien. Het vraagt soms veel: tijd, emotie. Schrijven is voor mij het verwerken van die emotie. En dan zet ik het maar op Facebook, wie weet herkennen anderen nog eens wat, worden we met zijn allen wat milder in onze oordelen over hoe kinderen (en grote mensen) zich gedragen.”

7 december 2017 11:20

In die maand december 2017 ging het snel slechter. De worsteling om naar school te gaan werd steeds groter. De conflicten op school met leraren werden steeds heviger. Ondanks alle aandacht en goede gesprekken met de mentoren, de zorgcoördinator, de orthopedagogen en andere begeleiders, lukte het onze zoon niet om aan onderwijs deel te nemen zoals andere leerlingen dat wel lukt. Tussen kerst en carnaval ging het van kwaad tot erger en ergens in maart 2018 hield het op.

In die periode lukte het me niet meer om stukjes te schrijven. Ik kon emotioneel geen afstand meer nemen—als ik al de tijd en de puf had om er nog eens voor te gaan zitten. Nu blijkt er een heuse Week van de Thuiszitter te zijn. Het leek me een mooie aanleiding de eerdere stukjes te bundelen.

‘Wat is er dan met hem?’ is al snel de vraag, als ik vertel over Mijn Zoon De Thuiszitter. Het interessante is, dat de andere vraag niet gesteld wordt: ‘Wat is er dan met school?’

Begrijp me goed, dit is niet bedoeld als beschuldiging. We hebben altijd goed contact gehad met school, en dat er voor de mentor een grens bereikt was, kan ik me goed voorstellen.

Niemand is hier persoonlijk schuldig aan.

Maar toch. Wat knaagt is, dat na al die goede gesprekken en alle tijd die is geïnvesteerd onze zoon thuis zit. Hij heeft een probleem. Dat voelt niet goed.

In een stukje dat ik online zette in juni 2017 schreef ik er dit over:

“Een systeem waarin hij per definitie aan het kortste eind trekt, omdat alle volwassenen om hem heen (inclusief wij, de ouders) de macht hebben, om niet naar onszelf te hoeven kijken, en daarom het altijd de gemakkelijkste weg is, om de zwarte piet bij hem neer te leggen.

Maar hij is pas 13, en heeft niet om dit systeem gevraagd, en draagt geen verantwoordelijkheid voor de keuzes die voor hem gemaakt zijn.

Wat hebben wij hem nu echt te bieden?”

Deze bundel is bedoeld om een andere kant te laten zien. Het verhaal vanuit de ouders, en de leerling, over een langere tijd. Zo zijn er nog meer verhalen, duizenden verhalen. Misschien, dat is de enige voorzichtige suggestie die ik wil doen, zouden we wat minder OOP-formulieren moeten invullen, en wat meer verhalen aan elkaar kunnen vertellen. Deze bundel is daaraan een kleine bijdrage.

Als ik persoonlijk iets geleerd heb in de afgelopen jaren, dan is dat het belang van het woord 'onvoorwaardelijk'. Dat is een heel krachtig begrip. En tegelijk schrikt het af. Kan dat wel? Ik weet het niet. Ik probeer het wel. Iedere keer weer. En soms, als ik echt niet meer weet wat het betekent, dan noem ik het liefde.

groep 6

Dochter (14): "We hadden filosofie en dat was heel leuk. Het ging over Plato. Die had bedacht dat we allemaal als ziel uit de Ideeënwereld komen."

Zoon (10): "Bij ons heeft er al voor de tweede keer dit jaar iemand z'n been gebroken op het klimrek."

Omdat zoonlief dwars door het betoog over Plato heen praat, reageer ik op mijn dochter: "Maar wat betreft Plato..."

"Ja!" zegt zoon, "Iemand is dus weer tegen zo'n plateau op het klimrek geknald! En nu heeft die z'n been gebroken."

7 mei 2014 19:23

groep 8

Over mijn zoon vertelde de juf aan het eind van groep 2: 'Hij kan alleen nog niet binnen de lijntjes kleuren.' Toch mocht hij naar groep 3.

Nu zit hij in groep 8. Van de week gingen ze naar het Rijks museum. Hij zag er nogal tegenop. Hij was er al eens geweest. De Nachtwacht kende hij al. En het Melkmeisje. Bovendien, in de bus was 'alles met een scherm' verboden, had de juf gezegd. Dat zou dus twee keer anderhalf uur vervelen worden. Met drie Donald Duck-pockets en een zakje snoep in zijn rugzak fietste hij donderdag naar school.

Bij terugkomst vroeg ik hoe het was. 'Oh vet gaaf. We zagen langs de snelweg, achter lange ramen, allemaal vette auto's. Ik zag een Ferrari, een hele coole.' Z'n snoep was ook opgegaan. Iedereen vroeg om een snoepje en toen had hij ze uitgedeeld. Wat later vertelde hij ook over het Rijks museum. Hij had het Melkmeisje gezien, en de Nachtwacht.

En toen had hij gevraagd of hij ook naar de Slag bij Waterloo mocht. 'Nee,' had de gids gezegd, 'we doen vandaag alleen de Gouden Eeuw.'

Dus nu gaan we gewoon nog een keer. De andere schilderijen bekijken, die van de week per ongeluk niet binnen de lijntjes hingen.

4 september 2015 20:21

Zoonlief komt naar beneden (zoals vrijwel iedere avond). Het slapen lukt niet. Ik probeer op de bank, laptop op schoot, de pulserende stroom e-mails te stelpen (tevergeefs, zoals vrijwel iedere avond). Ik typ nog even verder, terwijl hij naast me gaat zitten, dicht tegen me aan.

Hij kijkt naar de leeslamp en vraagt dan: 'Waarom zie je daar de stofjes in de lucht?' Ik kijk waar hij naar kijkt en zie traag kleine stofjes door het lamplicht zweven. Inderdaad, waarom zie je dat eigenlijk?

Google in het Nederlands biedt geen soelaas. In het Engels gelukkig wel. Een hobbynatuurkundige heeft het uitgerekend, blijkt. Als het contrast in lichtsterkte tussen voorwerpen die we bekijken, meer dan 100 is, kunnen onze ogen dat niet meer verwerken. Dan zien we dus met te donker ingestelde ogen de stofjes die zwaar overbelicht worden door de plotseling felle lamp in de verder schaars verlichte woonkamer.

Zoonlief is tevreden met dat antwoord. 'Kijk,' nu trekt hij de laptop op zijn eigen schoot. 'Ik heb nog een coole foto.' En tovert met een nieuwe zoekopdracht een landkaart van Europa bij nacht tevoorschijn. We bewonderen hem samen, zoeken de hoofdsteden en verbazen ons over het verschil tussen Vlaanderen en Wallonië.

Dan geven we elkaar een knuffel en hij vertrekt naar boven, om

het nog eens te proberen. Halverwege de deur draait hij zich om: 'Weet je wat?' Ik kijk vragend terug. 'Je bent lief.'

4 oktober 2015 22:23

Vorig jaar kreeg zoonlief in groep 7 de eerste 'min' ooit op zijn rapport: voor doorzettingsvermogen. Het was niet geheel onverwacht, maar hij vond het niet leuk om te horen. De min was de feedback op de constatering dat hij, buiten datgene wat per se moet, nogal moeilijk tot schools werk is te bewegen—of het moet gaan om gym of spectaculaire weetjes uit het dierenrijk (maar dat laatste is helaas geen vast onderdeel van het PO-curriculum).

Een effect op zijn gedrag van feedback is in het nieuwe schooljaar helaas nog niet zichtbaar: het gaat met horten en stoten. En thuis volhardt evengoed in bijvoorbeeld het weigeren van eten dat er anders uitziet dan droge pizzabodem, witte rijst of pasta zonder saus.

Maar doorzettingsvermogen, daar hebben zijn ouders voldoende van. Gisteren hadden we dus weer, conform de huisregel, drie stukjes pizza-met-saus op zijn bord gelegd, nadat hij zijn droge stukje pizza opgegeten had. We vroegen hem terug aan tafel te komen, om die stukjes ook nog op te eten. Die gesprekken, met zoonlief liggend op de bank, hebben een voorspelbaar en repeterend karakter van steeds iets indringender verzoeken en steeds iets sterkere weigeringen. Tot me ineens inviel: 'Eigenlijk heb jij heel veel doorzettingsvermogen. Ik ken niemand anders die zo kan doorzetten in het weigeren om pizza te eten. Dat is heel knap!'

Voor zoonlief kon antwoorden, ging de achterdeur open. De buurjongen; of zoonlief kwam buitenspelen. We keken wat moeilijk: 'Hij moet eigenlijk nog zijn pizza eten.'

Dat bleek plotseling toch een minder groot probleem. Snel propte zoonlief de pizzastukjes in zijn mond, gaf de buurjongen een kauwgumpje uit de snoepla en stopte er zelf een in zijn zak. Voor straks, als hij zijn mond leeg had.

9 oktober 2015 23:32

Vanochtend kwam zoonlief zomaar uit zichzelf op tijd uit bed, en naar beneden. Zonder morren smeerde hij z'n boterhammen en kleepte zich aan, z'n pyjama en slaapsokken verspreid achterlatend in de kamer. De dagelijkse strijd bleef uit en we lagen ruim voor op schema. Zijn zussen merkten het ook: 'Wat ben je vroeg vandaag!' Verbaasd reageerde hij: 'Ja, maar vandaag krijg ik vakantie, dus is het een leuke dag op school!' Een contrast met de dagen ervoor. Waarop hij onder andere niet naar voetbaltraining wilde (maar toch ging); een klein akkefietje op de training had (dat de trainer gelukkig niet te zwaar opvatte); z'n fiets sleutel kwijtraakte (de laatste, zodat we naar huis moesten lopen, fiets opgetild aan de hand); z'n moeder voor twee weken op studiereis vertrok (en hij aankondigde niet te kunnen slapen als ze weg was, wat gelukkig meeviel); en zoals gewoonlijk geen pizza wilde eten (maar toch deed, op één stukje na).

De goede sfeer bleef vandaag behouden. Ik had na school gevraagd of hij misschien even poffertjes wilde halen bij de Coop (we aten friet vanavond, en dan eet hij altijd poffertjes). En tot mijn verbazing kwam hij om 5 uur uit zichzelf vragen om wat geld, omdat hij boodschappen ging doen. Bij terugkomst (geen ongeluk gehad, (dure) reservefiets niet gestolen, aan alles gedacht, wisselgeld netjes in het portemonneetje) raakte ik, softie, zo maar even ontroerd.

Het werd een mooie avond, met friet en poffertjes, daarna een paar potjes Minecraft met z'n zus en The Voice met z'n vieren. Om 10:00u ging hij naar bed. Om 11:00u kwam hij weer naar beneden. We keken samen nog even naar het muisje dat langs de plinten trippelde en nu ligt hij naast me op de bank te slapen. Ik leg hem zo maar eens in bed.

24 oktober 2015 0:08

'Ik ga ze reporten! En dan worden ze gebloekt! Die vuile hackers! Ze zitten gewoon te campen!' Van woede slaat zoonlief bijna z'n toetsenbord doormidden. Zijn zus probeert hem te kalmeren, maar komt er niet doorheen. Ik ga bij hem zitten en probeer tot hem door te dringen om erachter te komen wat er speelt. Door het jargon heen begrijp ik uit wat van kwaadheid sputterende zinnen waar zijn woede vandaan komt. Ik probeer hem uit te leggen dat hij die andere gamers niet kan veranderen, ook spelen ze het spel nog zo gemeen. Het enige wat hij kan veranderen is hoe hij daar zelf op reageert. Het is niet aan hem besteed, en met capuchon en koptelefoon op staart hij verbeterd naar het scherm, waar hij ondertussen een filmpje van een van zijn Youtubehelden heeft gestart.

Het was een onverwachte uitbarsting op de avond van een topdag. De hele middag had hij in het zachte najaarsweer met pijn en boog door de bosjes achter ons wijkje gestruind. 'We gingen op vogels jagen pap. We moesten heel lang stil wachten, voor we er een hadden, waarop we konden schieten. Ik raakte hem bijna!' 's Ochtends was hij ook al meegeweest op jacht in de supermarkt, om de weekboodschappen weer in huis te krijgen.

Maar nu was het dus toch mis. Ik verzon een list: er moest nog een verkeerd bezorgde brief naar de brievenbus. Een

avondwandeling, dat zou ons goed doen. Met enige zachte dwang kregen we hem mee. De eerste honderden meters schopte hij tegen alle bomen, gooide met eikels naar alle borden, en trok hij blaadjes van alle heggen en struiken die hij tegenkwam.

Maar halverwege kwam de omslag. Hij trok zijn capuchon naar beneden en zei tegen z'n zus: 'Wedstrijdje? Tot de volgende lantaarnpaal.' Een, twee, drie, go! Z'n zus won, en het kon hem niet eens wat schelen.

Thuis dronken we koffie en cola, en aten we appeltaart. Hij alleen een deegkoek, zonder appels. Niet dat hij er minder van genoot. Even later bracht ik hem rustig naar bed.

Beneden appte ik wat met dochter 2, die een paar huizen verderop aan het oppassen was. Ik klapte m'n laptop open op zoek naar Mahlers Vierde. Al lang niet meer gehoord en dit was een mooie avond ervoor. Het was de eerste symfonie die ik ooit hoorde, geleend op CD van de bieb: er ging een wereld voor me open.

Nu ligt hij naast me op de bank, zoals bijna iedere avond deze week. Ergens halverwege het eerste deel kwam hij naar beneden, en bleef stil met mij luisteren naar de muziek. Tot hij toch in slaap viel. Elly Ameling zong nog over de himmlische Freude, maar hij hoorde het al niet meer. Dat haalt hij dan later maar eens in.

24 oktober 2015 22:45

"Je stelt me dus eigenlijk geen vraag, maar je geeft me een opdracht." Ik had zoonlief gevraagd of hij mee ging naar de supermarkt, helpen met de weekboodschappen. Zijn antwoord was nee, zoals zijn antwoord eigenlijk altijd nee is, behalve als je vraagt of hij nog wat langer wil Minecraften.

Ik moest even nadenken over zijn antwoord. Want hij had natuurlijk gelijk: ik gaf hem de opdracht mee te gaan. Zoals ik hem heel vaak opdrachten geef: wil je je voetbaltas opruimen, wil je zo naar bed gaan, wil je je ontbijtbord op het aanrecht zetten? Het leven lijkt voor hem een oneindige serie opdrachten-verkapt-als-vragen.

Geen wonder dat hij, als het even kan, zich terugtrekt achter de computer. Even rust aan z'n hoofd.

Ik legde hem uit, dat ik probeerde aardig te zijn. Dat het aardiger is om een vraag te stellen, zodat hij de gelegenheid heeft om aardig terug te zijn, en 'ja' te antwoorden. Dan zijn we allebei aardig geweest en voelen we ons prettiger. "Maar ik vind het gewoon niet leuk om mee te gaan," was zijn antwoord.

Ik deed er een schepje bovenop: dat je twee soorten 'leuk' hebt. Het leuk van een spelletje Minecraft, wat je direct kunt krijgen als je Minecraft opstart. Of het 'leuk' van iemand geholpen hebben, waarvoor je eerst door het 'niet-leuk' van het gaan helpen heen moet.

Of hij overtuigd raakte, of ervan af wilde wezen, weet ik niet.
Hoe dan ook: hij ging mee.

Op de terugweg op de fiets, pratend over de kleur wit, die alle kleuren tegelijk is, en hoe dat eigenlijk kan, vroeg ik hem, of hij nu blij was, dat hij toch was meegegaan. Hij dacht even na en antwoordde dat hij toch liever was thuisgebleven. "Dat was leuker geweest." Ook als ik dan boos was geweest, omdat hij niet mee was gegaan? "Nee, dan niet."

Het kwam erop neer, probeerde ik, dat hij het nu niet per se leuk vond, maar hij had in ieder geval vermeden dat het niet leuk zou worden, als ik boos was geworden. Die analyse kon hij onderschrijven. Meer was niet uit deze situatie te halen, vermoedde ik, en ik drong niet langer aan.

Later op de middag haalde ik hem, volledig onder het zand, uit een diepe kuil die hij in het speeltuintje aan het graven was, om naar een verjaardag te gaan, waar hij geen zin in had. Daar zaten we een uurtje buiten bij een fijn vuurtje. Ik praatte met Roelof, die net als ik gek van fietsen is, terwijl zoonlief houtjes kloofde en op het vuurtje gooide. We zaten ook een uurtje binnen met een bordje lekker eten. Toen hield hij het niet meer uit, en fietsten we over de heuvel terug. Thuis keek hij nog wat Youtubevideo's voor ik hem rond half tien in bed legde. Om half elf, vaste prik, kwam hij naar beneden om even een klein beetje bij me te huilen.

Bono zong op de achtergrond over genade, toen hij,
fleecedekentje over, uiteindelijk rustig naast me in slaap viel.

31 oktober 2015 23:30

Toen we na 10 uur en 136 kilometer fietsen, waarvan toch zeker 120 met tegenwind, aankwamen op het Pancratiusplein (een half uur later dan gedacht, vanwege een verkeerd geplaatst fietswegwijzerbord vlak voor Brunssum–echt, Limburgers, ze hebben er het mooiste landschap voor, maar een diepere desinteresse voor fietsers kom je nergens in Nederland tegen), propte zoonlief de cheque met daarop het onwaarschijnlijk hoge sponsorbedrag dat hij die dag bij elkaar had gefietst, in de brievenbus van het Glazen Huis, draaide zich om en zei: 'Ik wil naar huis.'

Tientallen kilometers lang had hij zich onderweg verheugd op het feestje op het plein. Het hield hem telkens gaande: hij voelde zich moe, maar straks zou hij gaan dansen, d-a-n-s-e-n! Toegegeven, de wat tamme sfeer op het halflege plein, de wind, de miezerregen, en het vreemdste van alles: het gebrek aan muziek, hielpen niet echt mee om het feestgevoel op te roepen. Zelf baalde ik vooral dat we door die stomme omfietsactie Tom Dumoulin gemist hadden, want Dumoulin, ja, die had vast zo'n actie op waarde weten te schatten en misschien nog z'n duim omhoog gestoken vanachter het raam, maar goed, de Tour start in 2017 in Düsseldorf, en dat is niet veel verder van Nijmegen dan Heerlen, dus er kwamen nog kansen.

We doken de dichtstbijzijnde warme plek in waar ze friet verkochten, wat de McDonalds' bleek te zijn. Daar zegen we

samen met de lieve mensen die helemaal naar Heerlen waren gereden om ons op te halen, neer op een krukje en lieten een paar hamburgermenu's aanrukken om de ergste honger na die monstertocht te stillen. Zoonlief at vier kipnuggets, het enige item, afgezien van de cola, op de kaart dat bij hem door de ballotage kwam en hij herhaalde zijn wens om de huisreis aan te vatten.

Nog geen week daarvoor had ik samen met hem 's avonds voor de allerlaatste schooldag voor de vakantie geworsteld boven de rekentaak die er al dagen lag en echt nog af moest. Knoeiend met zijn pen, en huilend van woede vulde hij de rijtjes in. Eén keer frommelde hij het papier op van frustratie, waarna ik het weer gladstreek en we de laatste sommen samen maakten.

Daar, op dat moment, in die overvolle McDonald's, bedacht ik me dat ik een aantal zaken terug moest nemen, waar ik het de afgelopen maanden wel eens met hem over gehad had. Ik had spijt dat ik tegen hem gezegd had, dat hij geen doorzettingsvermogen had. En dat hij soms niet vooruit te branden was en dat ik daar gek van werd. En dat hij nooit eens stil kon zitten, of zo ongelooflijk monomaan met één ding bezig kon zijn.

Toen hij afgelopen zaterdag kwam met zijn idee om naar Heerlen te fietsen, zei ik: dat is goed, zonder dat ik wist waarom. Nu weet ik dat ik vertrouwdde op zijn tomeloze energie, zijn positieve levenshouding, zijn ongebreidelde geloof in eigen kunnen. Dat vertrouwen gaf hij terug in de

verantwoordelijkheid het af te maken, dóór te fietsen, ook als hij even geen zin meer had, en geen anderen de schuld te geven van de dingen die tegenzaten.

Toen ik scheldend op 'die Limburgers' met hem de laatste kilometers aflegde, was hij het die me terechtwees en zei dat dat niet eerlijk was, want 'iedereen had ons toch geholpen?' Dat was waar, moest ik bekennen. Iedereen die we het gevraagd hadden, had ons de goede kant naar Heerlen gewezen. Het was alleen dat stomme bordje. En terwijl ik keek hoe hij met zijn smalle lijf nog één keer op de pedalen ging staan om een laatste heuvel te bedwingen, vroeg ik me af waar hij die wijsheid vandaan haalde. Of beter: waarom ik die soms niet wilde zien.

Het was niet dat hij die sommen van zijn werkblad niet begreep, maar de zinloosheid van de herhaling van steeds dezelfde sommen, en het onbeargumenteerde móeten van het maken ervan, die dreven hem tot razernij.

Dat zal de komende jaren nog wel eens gebeuren. School is geen uitdagende sponsoractie die jezelf bedenkt en uitvoert. Maar ik weet nu ook wat anders. Doorzettingsvermogen heeft hij bij pakken. Vooruitbranden is niet nodig, als er maar een doel is. En niet stil zitten en focussen zijn juist de belangrijkste eigenschappen waarmee hij die bijzondere prestatie had geleverd.

Go jongen, go! Ik geef je mijn vertrouwen, jij bent vrij, de wereld ligt aan je voeten.

22 december 2015 21:24

‘En nou schrijf je eens drie dingen op, die je morgen kunt doen als je niet kunt gamen.’ Ik was zojuist weer eens zeer onpedagogisch uitgevallen tegen zoonlief. De hele eerste vakantiedag had hij achter de computer gezeten, achter een nogal geestdodend spel met bewegende cirkels die elkaar opeten. Al skypend werkte hij samen met een vriendje en zo waren ze al de hele dag heer en meester in hun bollenuniversum. Maar door regen en mijn eigen nalatigheid waren daarbij alle afspraken over maximumschermtijden weer eens ruimschoots overschreden.

De frustratie die ik op hem afreageerde betrof vooral mezelf: dat het me weer niet gelukt was een consequente opvoeder te zijn. Om er toch iets van goed te maken, had ik met hem voor de volgende dag afgesproken hoeveel uur hij dan maximaal mocht gamen. We kwamen op vijf uur uit–van een afstandje bekeken nog een belachelijke hoeveelheid, maar op dat moment een aanvaardbaar compromis.

En ik had maar weer eens een poging gewaagd hem aan een andere activiteit te helpen. Want niet gamen is een ding, een alternatief bedenken om jezelf bezig te houden, is iets heel anders. Al sinds zijn babytijd is hij nogal eenkennig in allerlei dingen. Eten bijvoorbeeld: er is meer dat hij niet eet (friet, groente, pizza of taart bijvoorbeeld), dan wel (pasta zonder saus, witbrood met mixhagelslag, witte rijst... dat is het wel zo

ongeveer). Maar ook speelgoed. Auto's, treinen, lego: het heeft hem nooit geboeid. Voetballen en buitenspelen, daar leeft hij voor. En hij was de eerste kleuter die de iPad omarmde denk ik. We hadden er al vroeg een in huis en hij heeft er verreweg het meest van ons op gespeeld. Langzamerhand schakelde hij over op andere apparaten en sinds een jaar of twee heeft hij de huiscomputer gekoloniseerd voor zijn game-activiteiten. Maar zich op een andere manier bezighouden werd voor hem zo steeds moeilijker.

Vandaar mijn opdracht, die ik, nog sputterend van woede, aan hem gegeven had. Waarna ik me omdraaide en me driftig aan de huishoudelijke klussen wijdde die ook nog moesten gebeuren. Een uur later vond ik een briefje op tafel:

- Donald Duck pockets lezen
- Nieuwsbegrip maken
- Knuffelen

Ik pakte het op, en keek hem aan. Blijkbaar met nog een restje boosheid in mijn gezicht, want hij zei: 'Ik kon echt geen drie dingen bedenken, dus schreef ik dat maar op.'

Morgen wordt hij 12. Volgens de Jezuiten houdt dan de opvoeding op en moet het kind voldoende meegekregen hebben om zelf de wereld te ontdekken. Ik hoop dat hij af en toe nog wel langskomt. Is het niet voor wijze raad, dan toch voor een knuffel.

29 april 2016 0:11

Omdat het nog zo lekker weer was, aten we buiten in de achtertuin. Als we de weersvoorspelling moesten geloven, zou het binnen een paar uur meer dan 10 graden kouder kunnen zijn, maar nu was het nog ruim 25 graden en was het bijna te warm.

Met onze dochters voerden we een gesprek, zoals dat aan duizenden eettafels werd gevoerd op dat moment waarschijnlijk. Van de temperatuur van het zwembad vandaag en de controle bij de lenzspecialist, tot het Armeens-Azerbeidjaanse conflict waarover dochterlief zich voor een werkstuk buigt met haar Armeense klasgenote.

Zoonlief hield ondertussen een balletje hoog op het groenige stukje pollige sprietjes dat voor ons gazon door moet gaan—de nagel aan de doodskist van onze buurman ('Weten jullie dat jullie last hebben van kweek?').

Dat was al een stukje actiever dan de paar minuten daarvoor, toen hij apathisch in een tuinstoel achterover hing. En dat was alweer winst ten opzichte van een kwartier geleden, toen hij nog opgerold in een zitzak in het souterrain lag, en niet reageerde op mijn herinnering dat het vandaag zijn beurt was om de tafel te dekken. Na verloop van tijd was hij toch maar naar buiten gekomen en verzamelde op zijn eigen manier moed om aan tafel te komen zitten.

Die dag was er weer geoefend op school, voor de eindmusical. Waar hij in de eerste weken nog enthousiast zingend, dansend en schmierend over het podium was gegaan, was zijn motivatie drastisch afgenomen, toen de rolverdeling bekend werd. Hij kreeg niet de rol waarop hij gehoopt had, en ondanks de belofte van de juf dat hij de rol mocht aanpassen op een manier die beter bij hem paste, viel het hem zwaar. Hij had het die ochtend niet kunnen opbrengen mee te doen met oefenen, en zich teruggetrokken in de klas, waarover de juf ons later die middag had gemaïld.

Vlak voor het eten zat hij in het souterrain te gamen, en ik deed, terwijl ik in de andere zitzak zijn Fifa-kunsten bewonderde, een poging de kwestie met hem te bespreken. In tegenstelling tot andere keren werd hij niet boos, wat ik al een hele vooruitgang vond. Hij was stil, schokte wat met zijn schouders, zijn ogen gefixeerd op de voetbalpoppetjes op het scherm, die vloeiende passes en gevaarlijke doelpogingen produceerden op het commando van zijn onnavolgbaar snelle vingerbewegingen. Na een paar keer vragen kwam er heel zachtjes een zinnetje uit: 'Ik vind het gewoon niet leuk, de musical.' Een traan biggelde over zijn wangen. Ik liet het er maar bij.

Nadat hij met zijn voetbal bijna enkele moestuinplantjes van zijn zus om zeep geholpen had, liet hij zich overhalen aan tafel te komen en zijn bord leeg te eten. Dat hij vervolgens staande, zonder handen of bestek te gebruiken, zijn bord pasta leegslurpte, lieten we maar voor wat het was.

Later die avond, we kwamen terug van de wekelijkse boodschappenronde, zag ik hoe hij naar binnen liep, terwijl hij het gratis tijdschrift van de supermarkt zorgvuldig achter zijn rug verborgen hield. Ooit had mijn vrouw gezegd dat ze dat fijn vond om te lezen en sindsdien nam hij, telkens als er een nieuwe editie was, er een mee voor zijn moeder.

Mijn vrouw zat op de bank, en zag hem al binnenkomen. 'Wat fijn, dat je die hebt meegenomen!' zei ze. Hij vloog in haar armen, om daar een tijdje te blijven zitten. Meer woorden waren niet nodig.

We komen er wel uit, met die musical.

14 mei 2016 12:10

Ik hou er niet zo van om op het podium te staan, had hij gezegd. Misschien doe ik wel de muziek. Het was nog helemaal aan het begin van het schooljaar, en ik weet niet meer hoe het ter sprake kwam, maar dat was me bijgebleven, dat hij dat toen al zei over de eindmusical.

Het was niet z'n beste schooljaar geweest, dit jaar in groep 8. Nooit helemaal zijn draai kunnen vinden. Amper gewerkt, hoewel hij op het eind van het schooljaar nog een inhaalrace aan rekenoefeningen had laten zien. En waarschijnlijk van zijn klas verreweg de meeste prijzen, badges en muntjes had verdiend met de iPad-methode Engels. Zijn tijd had hij verder gevuld met uit het raam kijken, computeren, en boeken en de Donald Duck lezen. En helaas met ruziemaken af en toe. Vanwege die woedeuitbarstingen hadden we hulp gezocht. Gek genoeg wilde de pedagoog vooral met ons praten, zijn ouders. En nog gekker hielp dat ook nog, in ieder geval een tijdje. Ruimte en verantwoordelijkheid waren de sleutelwoorden.

Naar het eind van het schooljaar werd het toch weer wat moeilijker. Zijn motivatie daalde geleidelijk aan tot een eindje onder het nulpunt. Niet de beste omstandigheden om aan de musicalrepetities te beginnen. Toch had hij met verve meegedaan in het begin: zingen, dansen, spelen, alles. De problemen begonnen pas met na de rolverdeling.

Hij had het wel geprobeerd, met de rol die hij kreeg, maar het lukte hem niet. Hij snapte wel dat hij deze rol gekregen had, maar het was nou eenmaal niet de rol die hij voor zichzelf bedacht had. Hij had echt zijn best gedaan om het te accepteren, maar tijdens een van de repetities was hij toch weggelopen, terug naar de klas. Hij wilde niet meer.

De juf had ons gemaild, met de vraag er eens een goed gesprek over te hebben. Dus namen we hem op een mooie zomeravond mee, een eindje fietsen. Zolang hij in beweging is, gaat dat praten nog het beste. ‘Ik weet best dat jullie met me willen praten, hoor’, zei hij, toen we wegfietsten. Natuurlijk. Het werd een goed gesprek, en we besloten, hoe moeilijk we het ook vonden, dat het beter was, als hij zijn rol zou teruggeven.

Vanaf toen werd het plotseling anders. Hij was bevrijd van een last, leek het wel, en deed weer vol overtuiging weer mee met de repetities. Hij bleek alle rollen uit zijn hoofd te kennen, en kon dus voor iedereen invallen, die er een keer niet was. Hij filmde samen met een vriendje op de iPad een trailer bij elkaar. En hij werd verantwoordelijk voor het geluid: het op tijd starten van alle liedjes en geluidseffecten.

Een paar dagen voor de opvoering maakten we ons nog zorgen: zou het wel goed gaan? Wat als het mis zou gaan, en hij bijvoorbeeld tijdens de uitvoering van woede weg zou rennen? Toen zijn moeder die zorg uitsprak, keek hij haar beledigd aan: ‘Jij hebt ook vertrouwen in je kind, zeg.’ Touché.

Nu stonden we met de juf naar hem te kijken, tijdens de borrel na de musical. Zoonlief hing in het wandrek in de speelzaal,

waar de achtstegroepers hun slotfeest vierden, om een selfie te maken met zijn dansende klasgenoten op de achtergrond. Alles was goed gegaan: hij had meegezongen met de liedjes, een paar keer zelfs op het podium. En bijna niemand had het gezien hoe hij telkens, voor en na ieder liedje, capuchon op, stiekem wegschoot om aan de zijkant van het podium de muziek aan en uit te zetten. Om daarna, capuchon weer af, terug te keren in de groep. En alle geluidseffecten, van het neerstortende vliegtuig, tot het subtiele belletje dat een paar keer moest klinken, klonken precies op het moment dat het moest.

Zo had hij toch zijn rol gehad, en was deel van de groep geweest. Hij had ruimte gekregen om te zijn wie hij is, en de verantwoordelijkheid genomen die daarbij hoorde.

Wat was ik trots vanavond.

14 juli 2016 0:01

Klas 1

'Ik ga echt niet naar school hoor,' herhaalde zoonlief tijdens de zomervakantie af en toe. Ook als het thema helemaal geen onderwerp van gesprek was op dat moment. Alsof hij ons er toch vooral van wilde doordringen dat zijn onderwijscarrière er na groep 8 wat hem betreft op zat. We lieten het er meestal maar bij. We hadden al genoeg strijd om school gehad dit voorjaar, en we wisten steeds minder goed, hoe we dat van hem zouden kunnen winnen.

Toch vroeg ik hem een keer, wat hij dan wilde worden later, om zijn geld te verdienen. 'Voetballer,' was het voor de hand liggende antwoord. Voorzichtig probeerde ik uit te leggen dat de kans dat hij met voetballen rijk zou worden, nogal klein was. 'Dan word ik gamer.' Waarmee voor hem het gesprek afgelopen was.

Twee weken geleden wilde ik toch met hem eens een schooltas gaan kopen. Als dat vlak van te voren zou moeten, waren misschien alle leuke tassen al op. Hij weigerde mee te gaan, natuurlijk. Na enig onderhandelen wilde hij dan wel meegaan, maar pas toen ik erin toestemde de tas te kopen om hem in de kast te leggen—gewoon voor het geval dát, je weet nooit, misschien, ooit eens, als hij nog eens een schooltas nodig zou hebben. In de winkel wees hij de eerste de beste tas aan. Drie minuten later en 50 euro armer stond ik weer met hem buiten. De tas verdween op de plank hoog boven de jassen op de gang.

Vorige week moesten er schoolspullen gekocht worden. Maar dat ging hij natuurlijk niet doen. Na weer een onderhandelingsronde wilde zijn zus het dan wel voor hem halen, dan zou hij het deze week—maar alleen de eerste week—misschien wel eens proberen op school. Dat was nog te overzien, besloot hij: maandag vrij, dinsdag alleen kennismaking en pas woensdag de eerste lessen. Donderdag en vrijdag alweer een verkort rooster.

Op de laatste vrijdag waren de boeken gekomen. Die moesten nog gekaft worden. Maar dat ging hij natuurlijk niet doen. Andere zus vindt dat gelukkig een leuk klusje, dus zij deed dat dan wel. 'Of is dat raar, mam?' had ze gevraagd. Nee hoor, mam was allang blij.

Afgelopen weekend gingen ze nog een keer naar zee, vanwege het mooie weer. Toen ze voor de laatste keer van het strand terugliepen, ingepakt in een handdoek, zijn vest met capuchon diep over de ogen vanwege de wind en de striemende zandkorrels, hield hij de hand van z'n moeder stevig vast. Z'n zussen en beste vriend renden al vooruit naar de auto.

'Mam,' had hij gezegd, nauwelijks hoorbaar boven de wind uit, 'ik ga volgende week naar school, hè?'

Vanavond hebben we samen wat voetbalplaatjes opgezocht en uitgeprint. Voor de collage die hij morgen gaat maken, op school, als kennismakingsactiviteit.

Zo was de overwinning deze zomer inderdaad voor hem. Een overwinning op zichzelf.

29 augustus 2016 22:24

Gisteren duurde het van 19:45 tot 21:15 voor ik zoonlief zo ver had om een wiskundesom over te maken, die hij fout had gemaakt en die hoorde bij de toetsstof voor morgen. In die tijd belandden alle schoolboeken in de oudpapierbak, lag niets in de slaapkamer meer op z'n plek, was er met drie deuren gesmeten en had hij zich even opgesloten in de kast met vakantiespullen. Vol krassen en strepen kwam de som uiteindelijk toch goed in zijn schrift. Uitgeput trok ik me terug om een deadline voor een stukje te halen. Zijn zus hielp hem met de rest van de sommen.

Vanavond zag ik er nogal tegenop om hem te overhoren voor de wiskundetoets. Toen ik hem vroeg de formule voor een driehoeksgetal vanuit de basis te geven, kwam hij met een formule die nieuw voor me was. Ik zei dat dit niet zo in het boek stond. Dat was zo, hij had dit zelf zo bedacht. 'Maar hij klopt wel!' Ik rekende het drie keer met hem na. En ja, het klopte. Zoals de mentor vandaag aan de telefoon tegen mijn vrouw zei: 'Het zijn vaak creatieve types, daar moet je niet te veel aan willen bijslipen.'

Om 20:46 waren we klaar met overhoren, hij wist alles. Net op tijd voor Dortmund-Sporting Lissabon.

Het motto van de school is 'Verbaas jezelf.' Ik wist niet dat dat ook voor de ouders gold.

2 november 2016 21:25

'Weet je pap, bij FIFA, daar kun je dan spelers kopen door te bieden voor 200 of 300 muntjes...'

Het gesprek vond plaats na een bewogen weekje. Op dinsdag had hij nog een 1 gekregen voor handvaardigheid. Of de lerares meende hiermee zijn motivatie een boost te geven weet ik niet. Een ander cijfer van de week was de aangekondigde 9 op zijn rapport voor Frans, terwijl hij gemiddeld een 10 staat. Die strategie hebben we al eens eerder besproken met een andere lerares. Ook hier is het idee dat een iets lager cijfer de motivatie moet aanwakkeren de volgende keer nog beter je best te doen. Nodeloos te zeggen dat het in beide gevallen bij onze zoon niet gewerkt heeft.

'...en die spelers kan ik dan direct weer verkopen voor 800 muntjes. Dus ik begon de dag met 6.000 muntjes en eindigde met 8.000. Alleen maar door traden.' Nog glimlachend om zijn eigen verhaal trok hij de deken op tot zijn neus, draaide zich op zijn zij en deed z'n ogen dicht.

Die zoon van ons, die is best goed met cijfers. Het zal wel goedkomen.

24 november 2016 22:21

Ergens die week had ik uit zijn tas een vel papier opgediept. Het was niet het standaard lichtgrijs gelinieerde proefwerkpapier met rechtsboven een vierkantje voor het cijfer, als een symbolisch sleutelgat waarlangs de gangbare feedback van leraar naar leerling plaatsvindt, maar een iets dikker, wat ruwer, papier. Toen ik het beter bekeek, zag ik dat het tekenpapier was. Op de ene zijde stond een mindmap, met in het midden het woord 'JUNGLE' en daaromheen enkele woorden die, inderdaad, met het oerwoud te maken hadden. Op de andere zijde stond in een wat driftig, maar helder potloodhandschrift: 'Dit is het resultaat van 70 minuten tekenen. Thuis afmaken. 1) brainstorm 2) 4 schetsen. Laten tekenen ouder(s).' Daaronder een krabbel die waarschijnlijk de paraaf van de docent was. Hoe lang dat papier al in zijn tas zat, weet ik niet. Dat de relatie van zoonlief met de tekenjuf niet geweldig is, wist ik wel. Wat de precieze boodschap was, die ze wilde afgeven, begreep ik ook niet goed. Ik zag vooral onmacht. Een lerares die niet begrijpt waarom onze zoon niet, net als de meeste andere leerlingen, zoet 70 minuten aan de slag gaat met tekenpapier en kleurpotloden. En dat dan afreageert met een machtsinterventie: Thuis afmaken! Laten tekenen ouder(s)! Dat zal hem leren, zal ze gedacht hebben. Maar wat leert hij dan? Wat wilde ze eigenlijk dat hij leerde? Wat wilde hij zelf dat hij zou leren? Het probleem was denk ik, dat ze eigenlijk geen

antwoord zou kunnen geven op die laatste vraag. Misschien vond ze die vraag wel helemaal niet relevant, dat kon ook.

Een paar dagen later zaten we in de auto op weg naar Agora in Roermond. Daar mochten we een dagje meekijken, voor zoonlief om te kijken hoe een school óók kan zijn. Voor mij een kans om Agora eindelijk eens van binnenuit mee te maken. En voor de mentor van onze zoon, die graag meewilde, toen ik het idee opperde in een van de gesprekken die we af en toe over zoonlief hebben, een kans om inspiratie op te doen, die hopelijk tot meer betekenisvol onderwijs leidt voor hem en vele andere leerlingen met hem.

We werden ontvangen door de directeur en een coach, in een gebouw dat er niet uitziet als een school. Zoon werd meegenomen door de coach—ik moest nog wel even met hem mee. Op de Agoraverdieping keek hij om zich heen: een bonte verzameling stoelen, tafels, kasten en kastjes en hier en daar een bankstel maakte een vrolijke indruk. Rommelig op een prettige manier. Een kruising tussen een uitvinderszolder en een tienerkamer. De coach legde zoonlief uit, hoe de dag zou gaan, en al binnen een paar minuten was ik overbodig.

Later op de ochtend kwam ik hem weer tegen: hij was op sleeptouw genomen door een van de leerlingen uit de coachgroep. Het zag er heel ontspannen en tegelijk actief uit. Zoals op de hele Agora-verdieping een ontspannen werksfeer hing. Groepjes leerlingen zaten te overleggen, te knutselen, soms geconcentreerd op hun laptop te typen, anderen weer

zaken uit te zoeken op Wikipedia of toch ook in een gewoon boek. Hier en daar waren volwassenen, de coaches, bezig met begeleiding.

Wat me uitgelegd werd, was dat leerlingen iedere ochtend op Agora starten in hun coachgroep en dan afspraken maken voor de dag. Hun werk wordt geleid door zogenaamde ‘challenges’: opdrachten die ze zichzelf opleggen. Dat mag van alles zijn. Het hoeft niet per se met een schoolvak te maken te hebben, het hoeft niet eens haalbaar te zijn.

Door de structuur van een coach-formulier merkt de leerling vanzelf wat hem wel of niet lukt. Het geniale ervan (vind ik) is dat de leerling zowel vrijheid heeft om te kiezen waar hij aan wil werken, als in vrij korte ‘feedback-loops’ geconfronteerd wordt met de gevolgen van die keuzes. En dan opnieuw, zelf, een keuze kan maken.

Bij het maken van die keuzes wordt de leerling voortdurend begeleid. Met dit proces, zo werd me uitgelegd, gaan leerlingen gaandeweg ontdekken waar hun affiniteit ligt, waar hun talent, wat hun zwakke plekken zijn, welke hulp ze nodig hebben, en waar ze die kunnen krijgen. En als ze dan iets ontdekt hebben, wat ze mateloos fascineert, dan zijn ze in staat om in korte tijd zich de kennis daarover eigen te maken.

Zoonlief koos ervoor om die dag een fidget-spinner te maken. Samen met een maatje bepaalde hij wat daarvoor moest gebeuren. Hij vulde het challenge-formulier met de stappen in en bepaalde wat het (voorlopige) resultaat moest zijn. Ze keken in de materialenbak of er kogellagers en ijzeren ringetjes

voorradij waren. Vervolgens gingen ze aan de slag om de onderdelen aan elkaar te lijmen. Die lijm moest drogen, en ondertussen volgde hij de workshop over samenwerken die ik voor een aantal andere leerlingen verzorgde—over hoe die workshop beter had gekund een andere keer meer.

Aan het eind van de ochtend gingen we nog terug naar de coach-ruimte. Daar was het inmiddels vrijwel leeg, want het was middagpauze. Zijn coach van de ochtend zat er nog wel, en bij het napraten keken we nog even naar het resultaat van zoons challenge. Was de fidget-spinner gelukt? Nou, niet echt. We keken even naar het wat vormeloze geval, dat dik in de lijm op een stuk papier geplakt zat.

En net op het moment dat ik dacht dat het erop zat, en dat we nu naar huis zouden gaan, een mislukt project verder, en een ervaring rijker, gebeurde het.

Zoonlief stelde, geheel uit zichzelf, voor aan de coach om samen het coachformulier ook nog even in te vullen.

Voorzichtig, om dit moment niet te verstoren, deed ik een stap achteruit en zag hoe zoon zich geconcentreerd over het formulier boog en met de coach overlegde hoe hij het beste zijn leerpunten kon formuleren. Leerpunt 1: nadenken over een betere bevestiging. IJzer valt namelijk niet goed aan elkaar te lijmen. Hij had ook niet de goede kogellagers gebruikt. Dat was dus leerpunt 2: voor je een challenge bedenkt, eerst nagaan of de juiste materialen daarvoor wel in huis zijn.

Onze zoon, die na een uur brainstormen een reprimande krijgt van de tekenjuf, met de opdracht zijn wanprestatie thuis af te laten tekenen door zijn ouders. Die in de meeste lessen (en ook thuis trouwens) niet langer dan één minuut op een stoel kan zitten. Die verplicht in te vullen werkbladen liever tot op een prop samenbalt, dan er serieus naar te kijken.

Ik keek en zag hoe hij daar stil op een stoel zat. Hoe hij vragen stelde, luisterde, en vervolgens wat opschreef, iets dat hij zelf van belang vond om te noteren. Hoe hij aan het leren was. En, toen ik hem vol overtuiging hoorde zeggen dat hij echt wilde proberen thuis de fidgetspinner af te maken, zag ik hoe hij in deze ochtend gegroeid was, als was het maar een piepklein beetje, in de overtuiging dat hij iets kón.

En waarom? Omdat iemand hem die ene simpele vraag had gesteld: wat wil jij leren vandaag?

1 juni 2017 23:21

Nee, natuurlijk had zoonlief beter kunnen opletten toen de leraar eindelijk inzage in de toets gaf, waar hij zo hard voor geleerd had en toen toch maar een drie haalde.

En nee, natuurlijk had hij er niet moeilijk over hoeven doen, dat die inzage in zijn pauze plaatsvond en niet tijdens de les.

En ja, natuurlijk had hij tijdens de les gewoon de voorgeschreven vijf opdrachten kunnen afmaken, in plaats van maar één.

Maar wat moest hij dan met de feedback “dat hij te weinig opgeschreven had”; toen hij vanochtend na vier weken alleen zijn eigen krabbels op een antwoordblaadje te zien kreeg, zonder de oorspronkelijke toetsvragen erbij?

En toen hij daarna iets te laat bij de studiebegeleiding aankwam, omdat hij zijn (in zijn eigen ogen) rechtmatige pauze had genoten (die iets later was begonnen, dus ook iets langer duurde), en daarop aangesproken werd door de begeleider, toen had hij misschien niet een opmerking moeten maken, die in de oren van de begeleider nogal brutaal klonk.

Maar juist zijn gebrek aan vanzelfsprekend respect voor machtsverhoudingen, en zijn zeer sterke gevoeligheid om serieus genomen en rechtvaardig behandeld te worden, zorgen ervoor dat sommige leraren het met hem niet lang uithouden. En daarom zat hij juist bij de studiebegeleiding.

Dus toen ik het wat teleurgesteld getoonzette stukje in de overdracht van de studiebegeleiding las vanavond, werd ik geraakt. Of eigenlijk werd ik woedend. Van onmacht.

Dit is precies wat hij niet kan, dacht ik. Zich 'gedragen zoals het hoort'. Knikken als de juf dat verwacht. Stilzitten als de leraar dat uitkomt. Onmiddellijk zijn best gaan doen als de begeleider hem aanspreekt op z'n falen. Meedoen in het systeem, of dat nou de klas, of de begeleiding is.

Een systeem waarin hij per definitie aan het kortste eind trekt, omdat alle volwassenen om hem heen (inclusief wij, de ouders) de macht hebben, om niet naar onszelf te hoeven kijken, en daarom het altijd de gemakkelijkste weg is, om de zwarte piet bij hem neer te leggen.

Maar hij is pas 13, en heeft niet om dit systeem gevraagd, en draagt geen verantwoordelijkheid voor de keuzes die voor hem gemaakt zijn.

Wat hebben wij hem nu echt te bieden?

12 juni 2017 22:50

Klas 2

"Ik wil niet in jouw les zijn, want wij vinden elkaar niet leuk en dan gaat het mis. Maar dat zei ik niet. Ik zei: ik wil deze les liever bij de studiebegeleiding werken. Dat mocht."

De eerste schooldag van zoonlief zit er weer op.

30 augustus 2017 20:21

Voor de zomer was zoonlief twee keer een extra avond naar de voetbalclub geweest: scheidsrechterstraining. Een opleider van de KNVB had een groepje jongens in twee keer anderhalf uur de kneepjes van het vak bijgebracht. Een avond ging ik mee, gewoon uit nieuwsgierigheid. Tot mijn verbazing luisterden al die twaalf- en dertienjarigen goed, stelden rustig vragen, deden zonder klooiën mee met de praktijktraining op het veld.

Ik moest daar aan denken, toen ik een interview las in de krant met de eigenaar van karateschool Choky Gym in de Zaandamse wijk Poelenburg. Ambtenaren daar hadden hem gevraagd wat zijn geheim was. ‘Als een politieagent hier buiten de jongens iets vraagt, lachen ze hem uit. Als jij dezelfde jongens vraagt om stil te zijn, zijn ze onmiddellijk stil. Hoe kan dat?’ Ivan Nikolov, de sportschoolhouder, haalde zijn schouders op. Voor hem was het simpel: ‘Je bent overtuigd van wat je biedt en van daaruit spreek je ze aan. Je hebt ouders en hun kinderen daadwerkelijk iets te bieden.’

Zoonlief had z'n scheidsrechtersdiploma gehaald en mocht nu, in het nieuwe seizoen, gaan fluiten. De eerste keer was hij 's ochtends gespannen, of hij wel op tijd was, of hij alles wel bij zich had, of het allemaal wel goed zou gaan. Ik ging toch maar even mee.

Hij was op tijd, en had alles bij zich. De teams, jongetjes en een enkel meisje, maar een paar jaar jonger dan hij, stonden klaar om af te trappen. Hij was nog even geconcentreerd bezig de namen van de teams op te schrijven in zijn scheidsrechtersnotitieblokje. Toen stopte hij het blokje in de ene zak van z'n jack, de pen in de andere, diepte z'n telefoon op uit een broekzak, stelde de tijd in, en floot de wedstrijd op gang. Twintig minuten lang zag ik hem over het veld draven, met de jongens mee, die in aandoenlijke kluitjes over het veld heen en weer rolden, achter de bal aan. Hij wees de richting aan bij een ingooi, wachtte rustig als een jongetje z'n veters moest strikken, corrigeerde een keeperbal tot een hoekschop, noteerde de goals en liet vooral het spel het spel zijn. 'Je moet niet te veel fluiten pap, alleen als het nodig is,' zei hij achteraf. 'Ik vind scheidsrechter zijn leuk,' voegde hij eraan toe.

Vandaag kwam hij terug uit school. Hij was eruit gestuurd, omdat hij had zitten lachen, toen een andere jongen een raar geluid had gemaakt. Veel had het hem niet kunnen schelen: hij had op de gang rustig kunnen werken.

Het is zo jammer, denk ik wel eens, dat sommige leraren niet wat vaker op sportvelden en in sportscholen gaan kijken.

21 september 2017 21:52

Zoonlief kwam vandaag thuis met een 1 voor z'n topotoets. Bij het oefenen gisteren had hij nog 80% goed. Vorig jaar was ak het enige vak naast gym dat hij leuk vond. Verder was hij eruit gestuurd bij de invaller van Frans, in de eerste les.

Ben ik onredelijk als het geven van een 1 en het wegsturen uit een les vooral iets zegt over de onmacht van de leraar, niet over het onvermogen van de leerling?

Wat ik me afvraag is wat het oogmerk van de leraar is met het geven van een 1 of het wegsturen uit de les. Wat wilden ze bereiken? Hoe weten ze of ze dat bereikt hebben? Of maakt het ze eigenlijk geen bal uit en doen ze maar wat, omdat ze het altijd al zo deden? Waarom ben je dan leraar?

Het effect is in ieder geval dat zij op de punten relatie & vertrouwen nu 10-0 achter staan bij zoonlief. Op welke manier denken ze dat dat doorwerkt in de lessen die nu gaan volgen?

Waar het op neerkomt, is dat zoonlief nu degene is met een probleem: hij voldoet niet, noch in 'prestaties' noch in gedrag. Ik zou zo graag zien dat school de plek is waar hij (en alle andere leerlingen) zichzelf niet schuldig hoeft te voelen over hoe hij is, maar geholpen wordt zich te ontwikkelen bij wat hij nodig heeft om te kunnen wat hij nog niet kan. En niet telkens

gestraft omdat hij niet is wie hij volgens anderen zou moeten zijn.

Hoe kunnen we samen, ouders-leerlingen-school, het gesprek hierover voeren? En wanneer leidt dat tot verandering, tot onderwijs dat rechtvaardig is, en betekenisvol?

1 november 2017 19:20

‘En wat lijkt je dan dat leukste, aan het vloggen?’ vroeg de leraar.

Ruim een uur eerder was ik naar school gekomen. Het liep niet zo lekker met zoonlief die ochtend. Het was al een opgave geweest hem naar school te krijgen. Daar was hij in het eerste uur er al uitgestuurd en ging vervolgens naar de studiebegeleiding, om daar op zijn mobiel te gaan kijken. Uit wraak dat hij naar school moest, had hij besloten niets te doen. Je kunt een boel op hem aanmerken, maar doorzettingsvermogen en vastbeslotenheid horen tot z’n kerncompetenties. Dus deed hij niets.

En toen de orthopedagoog dat zo een uurtje had aangekeken, stuurde ze een mail met het verhaal van de ochtend. Die mail las ik, en omdat ik toch thuis werkte besloot ik dan maar even naar school te fietsen, gelukkig is het vlakbij. Er diende zich namelijk de mogelijkheid aan voor zoonlief alsnog aan te sluiten bij het vlog-klasje van school, en misschien konden we die kans nu verzilveren. De leraar zou even tijd hebben, dus besloot ik ook even tijd te maken.

Nu zaten we hier. Zoonlief hield z’n neus ongeveer 3 centimeter boven het tafeltje voor hem, z’n hoofd verstoopt in de dubbele capuchon van z’n trui en z’n jas. De docent leek het niet zo bezwaarlijk te vinden en begon vragen te stellen alsof er niets

aan de hand was. Hij had uitgelegd dat er heel wat bij vloggen komt kijken: een plan maken, opnames maken, editen, en uploaden.

En nu was dus de vraag wat zoon het leukst leek. ‘Editen’ zei hij, nauwelijks hoorbaar. ‘Dat dacht ik al, aan je reactie te zien’ antwoordde de leraar onmiddellijk.

Ik viel haast van mijn stoel. Uit de non-verbale communicatie die bestond uit minimale bewegingen van stukjes capuchon en nog minimalere verschillen in uitdrukking op de kleine stukjes gezicht die nog te zien waren, had de leraar tijdens het gesprek afgeleid dat zoonlief editen het leukst vond.

Het klopte. En of zoon dan zin had om te komen naar die workshop. ‘Ik denk het wel.’

Die laatste zin was de meest positieve zin die hij die ochtend had uitgesproken.

Daarna rende hij weg, om op tijd op de gymles te zijn.

Ik fietste weer naar huis: ik was overbodig geworden. Er was iemand op school die mijn zoon gezien had.

6 december 2017 23:25

Nawoord

Toen onze zoon steeds minder naar school begon te gaan, zijn we gaan zoeken naar andere manieren voor hem om zijn dag in te vullen. We kwamen op het idee om de gymleraar van zijn oude basisschool te benaderen, of zoonlief bij hem een tijdje stage zou kunnen lopen. We mailden de juf van groep 8 en binnen enkele dagen hadden we via haar een reactie: hij was welkom. De eerstvolgende maandag begon hij al, kwart over acht.

Sindsdien hebben we geen strijd meer in het weekend, geen toestanden op zondagavond en hoeven we hem op maandag nooit meer moeizaam uit bed te halen. Laatst vertelde hij ons dat de gymleraar pas twee keer eerder bij de gymzaal was dan hij zelf. Hij komt altijd vrolijk thuis. Af en toe, als we door de wijk fietsen, joelen er een paar kinderen vanuit een auto naar hem. Als we vragen wie dat zijn, zegt hij: oh, kinderen van gym. Op andere dagen werkt hij halve dagen in een bakkerij. Ook hiervoor hoeven we ons nooit zorgen te maken of hij wel op tijd komt. Af en toe verbazen we ons erover, dat hij in die contexten vrijwel nooit van slag raakt, zich goed voelt, energiek is, en mensen tevreden over hem zijn.

Na de zomer gaat hij beginnen in een nieuwe vorm van onderwijs. Nieuwe avonturen tegemoet.